

Vård- och omsorgsnämnden

Riktlinje Basal hygien i vård och omsorg

Förslag till beslut

- Godkänna Riktlinje basal hygien i vård och omsorg

Sammanfattning

Att förebygga uppkomst av infektioner och smittspridning är en grundförutsättning för god kvalitet i alla former av vård och omsorg. Nära kontakt med personer som kan innebära en risk för överföring av smitta förekommer inte bara inom vården utan även vid vissa moment inom omsorgen. God hygienisk standard innebär att verksamheternas lokaler, utrustning, organisation, kompetens och rutiner är anpassade för att förebygga smittspridning.

Alla som deltar i vård och omsorg, både yrkesverksamma som under utbildning, i de verksamheter som omfattas av föreskriften SOSFS 2015:10, basal hygien i vård och omsorg, d v s hemtjänst, vård- och omsorgsboende och LSS boenden måste följa de regler som är beskrivna.
De nya reglerna började gälla 1 januari 2016.

Nämndens riktlinje är en omskrivning av föreskriften för att gälla i de verksamheter som berörs inom förvaltningen.

A handwritten signature in blue ink, reading "Sara Schelin".

Sara Schelin
Förvaltningschef

A handwritten signature in blue ink, reading "Cajsa Åkerholm".

Cajsa Åkerholm
Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Basal Hygien i vård och omsorg

Föreskrifter

Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) Basal hygien i vård och omsorg

Se även

Hygienrutiner för kommunal hälso- och sjukvård i Sörmland. Smittskydd/vårdhygien .
Vårdhandboken; www.vardhandboken.se
Samarbetsavtal för vårdhygien. Landstinget Sörmland och länets samtliga kommuner, 2014.
Meddelandeblad Nr 2 2015. Socialstyrelsen

Allmänt

Att förebygga uppkomst av infektioner och smittspridning är en grundförutsättning för god kvalitet i alla former av vård eller omsorg. Nära kontakt med personer som kan innebära en risk för överföring av smitta förekommer inte bara inom vården utan även vid vissa moment inom omsorgen. God hygienisk standard innebär att verksamheternas lokaler, utrustning, organisation, kompetens och rutiner är anpassade för att förebygga smittspridning.

Föreskrift om basal hygien

Basal hygien omfattar handhygien och användning av arbetskläder, skyddshandskar och skyddskläder – d v s åtgärder som alltid ska tillämpas i den direkta vården och omsorgen för att förebygga vårdrelaterade infektioner.

Alla som deltar i vård och omsorg i de verksamheter som omfattas av SOSFS 2015:10 (hemtjänst, vård- och omsorgsboenden, LSS-boenden) måste följa de regler som är beskrivna. Det gäller både yrkesmässigt arbete och sådant som genomförs under utbildning, vid det direkta kroppsnära arbetet med en person och vid kontakt med personens kroppsvätskor, kläder eller sängkläder.

Personliga assistenter som arbetar i samlade enheter som omfattas av föreskrifterna ska följa hygienreglerna. Däremot gäller inte reglerna de personliga assistenter som arbetar i enskilt boende. Krav på god kvalitet, inklusive förebyggande av smittspridning, gäller dock även vid dessa insatser.

Personal som inte deltar i det direkta vård- eller omsorgsarbetet omfattas inte av föreskrifterna om basal hygien. Det är dock viktigt att all personal som vistas i vård- eller omsorgsmiljö utför sitt arbete på ett sätt som förebygger risk för smittspridning. Detsamma kan gälla besökare, framför allt om dessa medverkar i vården eller omsorgen om en person.

För vård och omsorgsförvaltningen gäller följande

Vårdgivaren ansvarar för att

- genom ett systematiskt ledningssystem säkerställa att god kvalitet upprätthålls

Utförarverksamheten ansvarar för att

- följa gällande föreskrifter, nämndens riktlinje och basala hygienrutiner för kommunal verksamhet
- upprätta lokala instruktioner för att hantera basal hygien
- vid behov genomföra riskanalys inför bedömning av risk för överföring av smittämnen
- bedöma behovet av inköp av arbetskläder och skyddskläder och volymer av dessa
- rutin för tvätt hantering finns på arbetsplatserna vilket innebär att det finns tvättmöjligheter av arbetskläder samt förvaring av rena kläder på arbetsplatsen
- hygienombud finns med tydlig uppdragsbeskrivning samt att denne får avsatt tid för att utföra sitt uppdrag
- varje verksamhetsområde har rutin för att mäta följsamhet till basala hygienrutiner

Verksamheter/insatser som omfattas av föreskriften och riktlinjen är

- kommunal hälso- och sjukvård
- hemtjänst i ordinärt boende
- vård- och omsorgsboenden för äldre
- bostäder med särskild service för personer med psykisk funktionsnedsättning enl SoL/LSS
- bostad med särskild service enligt LSS

Basala hygienrutiner ska gälla överallt där vård och omsorg bedrivs. De ska tillämpas i alla vårdssituationer och av all personal oavsett om det finns en känd smitta eller ej. ¹

Observera att föreskriften och riktlinjen gäller både de som är yrkesverksamma och för de som är under utbildning.

Föreskriften och riktlinjen ska följas i verksamheter/insatser där

- kropps nära, fysisk kontakt med brukare/patient förekommer
- risk för att komma i kontakt med brukares/patientens kroppsvätskor finns
- personal kommer i kontakt med brukarens/patientens rena kläder, sängkläder och tvätt

På enheter/ vid insatser enligt ovan gäller följande hygienkrav

Arbetskläder ska

- tillhandahållas av arbetsgivaren
- användas i arbetet i verksamheter/insatser enligt ovan
- bytas dagligen, eller om behov finns, så snart som möjligt
- återlämnas till arbetsplatsen efter avslutad anställning
- tvättas i minst 60 grader och torkas i torkskåp eller torktumlas på/genom arbetsplatsen. Får inte tas hem och tvättas.
- hanteras och förvaras på arbetsplatsen så att renhetsgraden behålls
- hållas åtskiljda från privata kläder

Skyddskläder

- ska användas utanpå arbetskläderna om man riskerar att komma i kontakt med kroppsvätskor eller annat biologiskt material (hud, hudflagor) under ett vård- och omsorgsmoment

¹ Se komplettering i Hygienrutiner för kommunal hälso- och sjukvård i Sörmland. Smittskydd/vårdhygien .

- är t ex plastförkläde och skyddsrock men kan också vara stänkskydd d v s visir, skyddsglasögon och munskydd
- ska bytas mellan varje brukar/individmöte
- ska exempelvis användas vid
 - hjälp med personlig hygien
 - omläggning av sår
 - bäddning
 - hantering av smutsvätt
 - sugning av luftvägar
 - köksarbete
 - städning
- plastförklädet slängs efter användning
- skyddskläder av tyg ska bytas dagligen samt då de blivit synligt smutsiga eller våta

Underarmar och händer

Ska vara fria från armbandsur, smycken, bandage, förband, stödskenor eller motsvarande. Naglarna ska vara korta och fria från konstgjorda material såsom nagellack, lösnaglar eller motsvarande.

Före och efter ett omvårdnadsmoment ska händerna desinfekteras med ett alkoholbaserat handdesinfektionsmedel. Händerna ska vara torra innan de desinficeras. Varje enhet ska ha tillgång till handdesinfektionsmedel på strategiska platser.

Om händerna är smutsiga eller om vårdtagaren har kräkts eller har diarré ska händerna alltid tvättas med flytande tvål och vatten innan desinfektion.

Skyddshandskar

Ska användas om händerna riskerar att komma i kontakt med kroppsvätskor under ett vård- och omsorgsmoment.

Händerna ska vara torra då handskarna sätts på.

Handskarna ska vara för engångsbruk och bytas mellan varje vård- eller omsorgsmoment.

Avtal om vårdhygien

Landstinget Sörmland och kommunerna i länet finansierar tillsammans en hygienköterska. Uppdraget regleras genom ett avtal och innefattar

- expertfunktion att tillfråga vid behov
- utbildning inom hygienområdet på olika nivåer – kommun, länsdel respektive länsnivå
- handledning inom området vårdhygien
- utredning vid smittutbrott
- stöd i det förebyggande arbetet bl.a. hygienronder
- stöd i planering av ny/ombyggnad
- kvalitetsuppföljning, infektionsregistrering och sammanställning av resultat
- riskbedömningar
- utvecklingsarbete inom hygienområdet
- identifiera riskområden
- föreslå mål och mått för systematiskt förbättringsarbete både lokalt och på länsnivå
- upprättande av förslag till verksamhetsplan och verksamhetsberättelse

Infektionsregistrering

Utföraren ska ha rutin för att registrera antibiotika behandlade infektioner, MRSA, influensa och virusorsakad magsjuka. Registreringen ska kunna följas varje månad. Årlig sammanställning ska redovisas i Patientsäkerhetsberättelsen.

Registrering av Calicivirus

Registrering av Calicivirus ska ske direkt i digital mall på smittskydd/vårdhygiens hemsida efter avslutat utbrott. Då ett utbrott startar vill smittskydd/vårdhygien få in en anmälan via mail eller ett telefonsamtal omgående för att kunna kartlägga var utbrotten startar, pågår och ev. spridning.